

Rizikové faktory kardiovaskulárních onemocnění

Pojem **ateroskleróza** je odvozen z řeckého *athero* – kaše a *sclerosis* – tvrdnutí.^[1] Jedná se o komplexní progresivní chronický proces postihující cévní stěnu. Způsobuje kardiovaskulární choroby – ischemickou chorobu srdeční (ICHS), ischemickou chorobu cerebrovaskulární a ischemickou chorobu dolních končetin (ICHDK). Etiologie těchto onemocnění je **multifaktoriální**, což znamená, že na jejich vzniku a progresi se podílí několik faktorů (vrozené i získané). Obecně se tyto faktory označují jako **rizikové faktory aterosklerózy**.

Studie **INTERHEART**, která proběhla v 52 zemích světa, prokázala, že za 90 až 92 % prvních infarktů myokardu je zodpovědných **9 rizikových faktorů**.

Jsou to

- kouření,
- hypertenze,
- diabetes mellitus,
- dyslipoproteinémie/hyperlipoproteinémie,
- centrální typ obezity,
- nedostatek fyzické aktivity,
- psychosociální faktory,
- nedostatečná konzumace ovoce a zeleniny a
- nadměrná konzumace alkoholu.^[2]

Kardiovaskulární choroby jsou v západním světě **nejčastější příčinou smrti**.^[3] Obecně lze rizikové faktory kardiovaskulárních chorob rozdělit do 3 skupin:

1. **nemodifikovatelné osobní charakteristiky;**
2. **faktory životního stylu;**
3. **biochemické a fyziologické charakteristiky.**

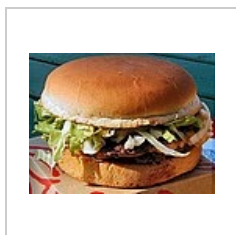
Neovlivnitelné faktory (osobní charakteristiky)

Věk (za rizikový věk je považováno 45 let a více u mužů a 55 let a více u žen). **Mužské pohlaví** (u žen se riziko zvyšuje postmenopauzálně bez substituce estrogenů). **Rodinná anamnéza**: časná ICHS (u mužů ve věku do 55 let, u žen do 65 let) nebo jiné manifestace aterosklerózy u příbuzného 1. stupně. **Osobní anamnéza**: ICHS nebo jiné manifestace aterosklerózy nebo nález asymptomatické formy choroby.

Faktory životního stylu

Nutrice s **vyšším obsahem** nasycených (živočišných) tuků, cholesterolu a s nadbytečným energetickým obsahem, **kouření** cigaret a tabáku vůbec, nadměrná spotřeba **alkoholu**, nízká **tělesná aktivita**.

Rizikové faktory životního stylu

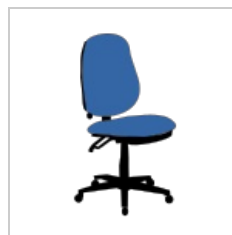
Hamburger:
„vydatný“ zdroj
živočišných tuků

Kouření cigaret

Pivo: nadměrná
konzumace
alkoholu

Kancelářská židle:
sedavý způsob
zaměstnání;
nedostatek pohybu

Ovlivnitelné faktory (biochemické a fyziologické charakteristiky)

Zvýšený celkový cholesterol v plazmě (hlavně LDL-cholesterol), nízký HDL-cholesterol, zvýšené triacylglyceroly, zvýšený krevní tlak, hyperglykémie, diabetes mellitus, porucha glycidového metabolismu – hyperinzulinémie, obezita centrálního typu, trombogenní faktory (zvýšená hladina fibrinogenu, faktoru VII, PAI-1), mírná hyperhomocysteinémie.

Nové koncepty

V posledních letech se objevuje nová koncepce, která považuje za jediný kauzální rizikový faktor zvýšení LDL-cholesterolu. Hypertenzi, kouření a další faktory považuje za akcelerátory nebo spouštěče aterosklerózy.^[4]

V současné době je také věnován význam novým, moderním rizikovým faktorům. Nejčastěji se setkáme s **hsCRP**, přičemž ateroskleróza je považována za zánětlivě reparativní pochod. Je otázkou, zda se jedná o skutečný rizikový faktor nebo jen marker aterosklerózy či nestability aterosklerotického plátu. Dalším faktorem je **lipoprotein(a)** - Lp(a). Také vysoká hladina **fibrinogenu** je rizikovým faktorem ICHS a v současnosti se studuje jeho stanovení z hlediska klinické praxe.^[4]

Odkazy

Související odkazy

- Hyperlipoproteinemie
- ICHDK
- ICHS
- Infarkt myokardu

Reference

1. POSPÍŠIL, Leopold. Chlamydie a ateroskleróza. *Praktický lékař*. 2003, roč. -, vol. 2, s. 59-61, ISSN 0032-6739.
2. YUSUF, S, et al. Effect of potentially modifiable risk factors associated with myocardial infarction in 52 countries (the INTERHEART study): case-control study. *Lancet*. 2004, roč. -, vol. 364, no. 9438, s. 937-52, ISSN 0140-6736.
3. CAMPBELL, Lee Ann a Cho-cho KUO. Chlamydia pneumoniae--an infectious risk factor for atherosclerosis?. *Nat Rev Microbiol* [online]. 2004, vol. 2, no. 1, s. 23-32, dostupné také z <<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/15035006>>. ISSN 1740-1526.
4. ČEŠKA, Richard, ŠTULC, Tomáš, Vladimír TESAŘ a Milan LUKÁŠ, et al. Interna. 3. vydání. Praha : Stanislav Juhaňák - Triton, 2020. 964 s. s. 68-71. ISBN 978-80-7553-780-5.

Použitá literatura

- BENCKO, Vladimír, et al. *Hygiena – učební texty k seminářům a praktickým cvičením*. 2. vydání. Praha : Univerzita Karlova, 2002. 204 s. ISBN 80-7184-551-5.
- BENCKO, Vladimír, et al. *Epidemiologie, výukové texty pro studenty 1. LF UK, Praha*. 2. vydání. Praha : Univerzita Karlova v Praze – Nakladatelství Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0383-7.